

χρυσόβουλλο

Σάββατο, 10 Νοεμβρίου 2012

5:00 μμ

Σημασία:

1. Έδικτον του αυτοκράτορα των Ρωμαίων που εκ του τρόποι σφραγισματος λεγονταν και «χρυσοβουλλος λογος» και κατά συνεκδοχήν χρυσόβουλλο.

Για τις άλλες σημασίες βλ. λόγος

Εγκυκλοπαιδικά

•

ΛΟΓΟΣ. Ἐπῆρε τὸν λόγον, ἤγουν ἄρχισε νὰ λαλῆ ἀμέσως μετ' ἄλλον (prendre la parole). Τοῦτο εἶναι τοῦ Ὀμήρου τὸ « Λάξετο μῦθον » (Ιλιάδ. δ', 357). Πολλάκις μεταχειριζόμεθα τὴν λέξιν μετὰ ἀντωνυμίας πλεοναστικῶς, οἷον Τοῦ λόγου σου, Τοῦ λόγου του, Τοῦ λόγου τῆς, ἀντὶ τοῦ Σὺ, Αὐτὸς ἢ Ἐκεῖνος, Ἐκεῖνη, οἷον, ΒΧ,

Καὶ ἂν ὀρίξῃς, ὄρισον καὶ γὰρ νὰ σὲ συντύχω·
Νὰ μάθῃς ἈΠὸ ΛΟΓΟΥ ΜΟΥ τίς καὶ τίνας ὑπάρχω.

Screen clipping taken: 6/9/2012 6:01 μμ

Καὶ ΑΚ,

Υἱέ, ἂν ἦσαι δουλευτῆς εὐγενικοῦ ἀνθρώπου,
Καὶ ἈΠὸ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ καλὴν εὐρῆς τιμὴν καὶ δόξαν.

Σημειώσε τὰ γενέθλια καὶ τὴν πρόοδον τῆς καταχρήσεως ταύτης. Εἰς τὸ πρῶτον παράδειγμα τὸ, Ἀπὸ λόγου μου ἰσοδυναμεῖ μετὰ τὸ Ἀπὸ σώματός μου· καὶ ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι τὸ αὐτὸ, ὡς καὶ νὰ ἔλεγέ τις Ἀπ' ἐμέ, ἐσυμπεράνθη ὅτι καὶ τὸ Ἀπὸ λόγου του (τοῦ δευτέρου παραδείγματος) ἐσήμαινε τὸ Ἀπ' αὐτὸν ἢ ἐκεῖνον, καὶ τὸ Ἀπὸ λόγου σου, τὸ Ἀπὸ σέ. Ἐκ τούτου ἐπέρασε καὶ εἰς τὰς ἄλλας προθέσεις, Διὰ λόγου μου (δι' ἐμέ), Διὰ λόγου σου (διὰ σέ), Ἐσημειώθη ἀλλοῦ (σημ. εἰς τὸν Γοργ. τοῦ Πλάτων. σελ. 316), ὅτι τοιαύτη κατάχρησις, ἢ πλεονασμὸς, εὐρίσκειται καὶ εἰς τὴν ἑβραϊκὴν γλῶσσαν. Ἐδῶ προσθέτω ἐκ τῆς αὐτῆς καὶ ἄλλο παράδειγμα τοῦτο (ψαλμ. οδ', 9) « Ἐνεκὰ τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός σου » ὅπου τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον φέρει αὐτολεξίαι, « Ἐνεκὰ » τοῦ λόγου τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός σου. » Οἱ ἑβδομήκοντα παρέδραμαν τὰς λέξεις Τοῦ λόγου, καθὼς τὰς παρέδρακε καὶ ὁ Γάλλος μεταφραστής, ὡς ὀλίτελα περιττά. Εἰς τὴν γλῶσσαν μας συγχωρεῖται κάποτε ὁ πλεονασμὸς, ὅταν συνοδεύεται μετὰ πρόθεσιν, οἷον Ἀπὸ λόγου σου τὸ ἔμαθα, Ἀπὸ λόγου του τὸ ἤκουσα, ἐπειδὴ ἰσοδυναμοῦν μετὰ τὸ Ἀπὸ σώματός σου, καὶ Ἀπὸ σώματός του. Ἀλλὰ τὰ ἀπρόθετα, οἷον, Τοῦ λόγου σου μετὰ τὸ εἶπες, Τοῦ λόγου του μετὰ τὸ εἶπε, εἶναι βάρβαρα καὶ ἀναπολόγητα.

σου, και απο σωματος του. Αλλα τα απρουετα, οιον, ι ου
λόγου σου με το ειπες, Του λόγου του με το ειπε,
ειναι βάρβαρα και αναπολόγητα.

Λόγος, παροιμία (proverbe), οιον Καθώς ο λόγος το
λέγει.

Screen clipping taken: 6/9/2012 6:02 μμ

Λογοφέρω (ἄγνωστα εἰς τοὺς Γραικολέξικογράφους), εἰς
σημασίαν τοῦ φιλονεικῶ (disputer, se prendre de pa-
roles). Τοῦ πρώτου τὸ ῥηματικὸν εἶναι πλέον εἰς χρῆσιν παρά
τὸ ῥῆμα, ἐπειδὴ λέγομεν συνηθέστερον, Συνέβη λογοτριβῆ
μεταξύ των, παρά Ἐλογοτριβήσαν. Τοῦ Ἡροδότου
(IX, 26) τὸ « Ἐγένετο λόγων πολλὸς ὠθισμὸς Τεγεατῶν
» καὶ Ἀθηναίων » μεταφράζεται σαφῶς, Συνέβη μεγάλη
λογοτριβὴ μεταξύ τῶν Τεγεατῶν καὶ τῶν Ἀθη-
ναίων. Τοῦ δευτέρου (Λογοφέρω) παράδειγμα, Ἐλο-
γόφεραν με πολλὴν ὀργήν, ἀλλ' ὄχι καὶ ῥηματικόν,
Λογοφερμὸς ἢ Λογόφερμα, τῶν ὁποίων ἢ χρῆσις
ὁμως δὲν εἶναι παράξενος, ἐπειδὴ λέγομεν Κακόφερμα

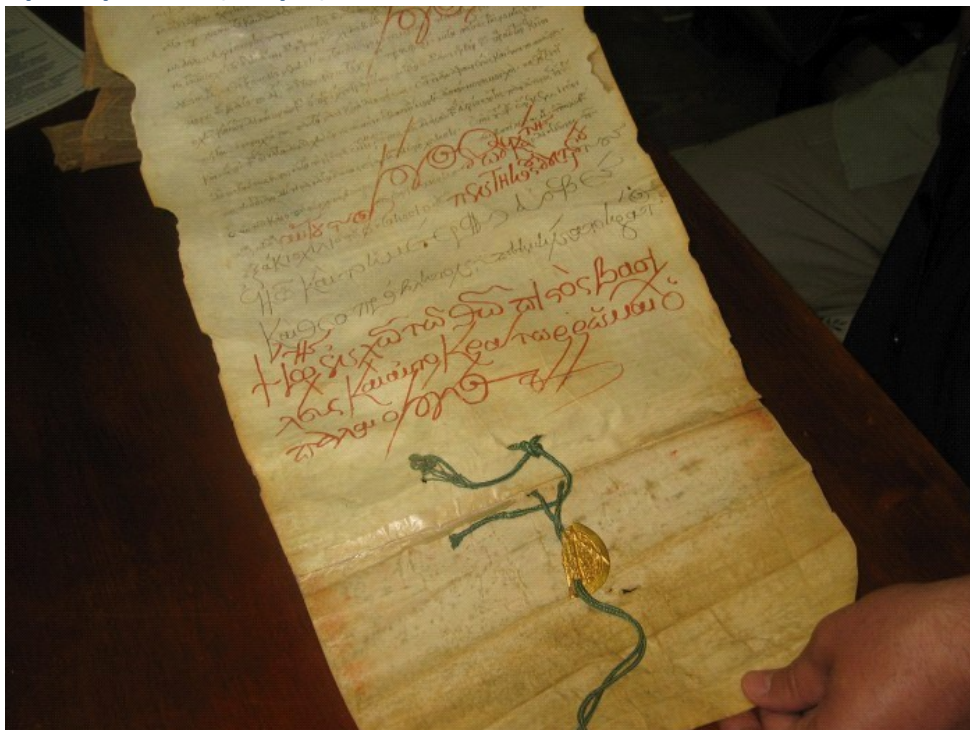
Κοραή 9359.350

Ετυμολογία:

- Λέγω

Εικόνες

Χρυσόβουλλος Λόγος

Φράσεις

Που λει ο λογος
Δεν δεινει λογο σε κανενα
Λόγω βλακείας
Λογοδοσμένος

Παράγωγα

Λογοθέτης
Λογοφέρνω
Δωσιλογος
Λογοδοτώ, λογοδοσία
Παραλογος, παραλογισμος
Λογιστης, Λογιστικη
Επιλογος
Διαλογος
Κατάλογος
Συλλογος
Λεγόμενος (αλλά όχι ο λεγάμενος)

Παραδείγματα

49 Κατά τὰ βυζαντινά χρόνια τό κιννάβαρι ήταν ή μελάνη, με τήν οποία ό αυτοκράτωρ έγγραφε Ιδιοχείρως* στά ίδικτά του τόσο τή λέξι "**λόγος**", όπου υπήρχε στό κείμενο, τής οποίας τή θέση άφηναν οί γραμματείς κενή, όσο και τήν υπογραφή του, άπ' αυτό τό κινναβάρινο και ιδιόχειρο αυτοκρατορικό "**λόγος**" προέκυψε ή νεοελληνική έκφραση **του λόγου του, του λόγου σου, έλόγου σου**, πού στήν αρχή σήμαινε ή Αυτού Μεγισλειότης, έπειτα όμως απλώς αυτός ή συ. Εκτός όμως από κιννάβαρι ή κόκκινη μελάνη τής αυτοκρατορικής υπογραφής των χρυσοβούλλων μπορούσε νά είναι και πορφύρα, από τις εκφράσεις τών Βασιλικών έξ έγκαυστής έσκευασμένης κόχλου και του Νικήτα Χωνιάτου κόγχης άναδεδευμένω αίματι, πού λέγονται για τή μελάνη αυτή, φαίνεται, ότι παρασκευαζόταν και μέ πορφύρα.

Οι περιγραφές χρυσοβουλων μας περιγράφουν μια τέτοια κατάληξη εγγράφου

του τιμίου προφήτου Προδρόμου. τούτου χάριν εγένετο αὐτῇ και ὁ παρῶν χρυσό-
βουλλος λόγος τῆς βασιλείας μου, ἀπολυθείς κατά μῆνα ἰούνιον τῆς ἐνιστα-
μένης τετάρτης ἰνδίκτου τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ὄκτακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ
ἐννάτου ἔτους, ἐν ζ' και τὸ ἡμέτερον εὐσεβές και θεοπρόβλητον ὑπεσημῆνατο
κράτος †.

† Εἶχε και δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τῆς βασιλικῆς χειρὸς τό
Ἄνδρόνικος ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ πιστὸς βασιλεὺς και αὐτοκράτωρ Ῥω-
μαίων ὁ Παλαιολόγος †.

Sathas I. p. 215—218.

Από εδώ καταδεικνύεται σαφως ότι λόγος ονομάζονταν και το έγγραφο κατά συνεκδοχήν. Ουδέποτε ο βασιλεύς υπέγραφε ως βασιλεύς ή αυτοκράτων των **Ελλήνων**.

* Προσωπικως αμφιβάλλω αν ο αυτοκράτωρ συμπλήρωνε μόνος του την λέξη «λόγος». Τη δουλειά αυτή θα την εκανε ο Λογοθέτης (λόγον θέτω) ως εισηγητής και ελεγκτής του κειμενου.

Αναφορές

Αρχοντολόι, φτωχολογιά

Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδροπολίτης
ἔκαμε μίαν γεροτὴν μικρὴν καὶ μίαν γεροτὴν μεάλην,
ἔκαμεν μίαν ταῖγρωκοῦ καὶ μίαν ταῖτου Μάμα·
ἐκάλεσεν τοὺς ἄρχοντας καὶ οὐλον τὰρχοντολόιν,
ἐκάλεσε καὶ τοὺς φτωχοὺς καὶ οὐλον τὸ φτωχολόιν,
τραπέζιν ἔν' ποῦ ἔβαλε καὶ κάτσασι νὰ φᾶσιν.

Ἄσμα Θεοφυλάκτου - 9313.[68]

ΑΣ3 Βυζαντινὸ Λεξικὸ - Copyright© 2012 by Aris Stougiannidis